

ОБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА ВИТРАТ ЯК ОСНОВА ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

*МАРЕНИЧ Т.Г., д. е. н., професор
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Узагальнено фактори формування виробничих витрат, обґрунтовано вплив складових облікової політики підприємства на величину виробничих витрат.

It is generalized factors of formation of industrial expenses; influence of components of a registration policy of the enterprise on the size of industrial expenses is proved.

Постановка проблеми. Головним завданням сучасного аграрного виробництва є суттєве збільшення виходу продукції, значне підвищення прибутковості та конкурентоспроможності галузі на базі ефективнішого використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, генофонду сільськогосподарських рослин і тварин, економічного потенціалу агроєкосистем. Слід зазначити, що Україна відстала від передових країн на цілу технологічну епоху й перебуває на індустріальній стадії розвитку, яка характеризується затратним виробництвом, недосконалими формами організації й оплати праці та системою і методами управління [1, с.13]. Тому в умовах як внутрішньої, так і зовнішньої конкуренції за ринки збуту продукції велика увага сільськогосподарськими товаровиробниками приділяється визначенню, моніторингу, аналізу витрат виробництва та собівартості одиниці продукції. Членство України в СОТ і вихід на міжнародні ринки висувують витрати головним чинником забезпечення дохідності агроформувань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми витрат, впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на їх величину присвячено праці економістів П.Т. Саблука, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця, В.Я. Месель-Веселяка, О.М. Шпичака, І.В. Охріменка, О.Г. Шпикуляка, Ю.С. Коваленка та ін. Але управління витратами не пов'язується зі змінами, які відбулися у зв'язку з реформуванням бухгалтерського обліку з 2000 року.

Мета статті – обґрунтувати вплив складових облікової політики підприємства на величину виробничих витрат та дати оцінку реальності дійсних витрат на виробництво продукції (робіт, послуг).

Виклад основного матеріалу. Джерелом інформації для потреб менеджменту є перш за все бухгалтерський облік як система виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність підприємства внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття рішень. Тільки належним чином організований бухгалтерський облік може дати якісну інформацію, яка відповідатиме вимогам правдивості, достовірності, доречності, своєчасності й оперативності. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) і здійснюється відповідно до чинного законодавства. Одне з найважливіших питань ведення бухгалтерського обліку на кожному підприємстві – формування облікової політики як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Відмовившись від жорсткої регламентації обліку, яка існувала при командно-адміністративній системі, підприємства одержали можливість вибирати облікові методи, які передбачаються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в якості альтернативних.

Особливості сільськогосподарського виробництва пов'язані з тим, що воно має можливості скорочення витрат, але для цього треба більш повно використовувати генетичний потенціал живих організмів – рослин і тварин. Однак, сучасний рівень врожайності сільськогосподарських культур досягає тільки 40–50 % від їх потенційних можливостей, а продуктивності тварин – 60 – 65 %. На спад виробництва сільськогосподарської продукції (табл.1) суттєво впливають як об'єктивні (погодні умови, інфляція, тінізація та непрозорість аграрного ринку, диспаритет цін, рівень державної підтримки, ризики, кон'юнктура ринку, обмеженість внутрішнього ринку через низьку купівельну спроможність населення), так і суб'єктивні чинники (порушення технологій, агротехнічних строків, недостатня увага меліорації, насінництву, захисту рослин і тварин, стан матеріально-технічної бази, впровадження інновацій тощо). В тваринництві не зупинено спад поголів'я практично всіх видів тварин, до критичного рівня зменшилися обсяги виробництва продукції галузі. Відбувається деконцентрація виробництва та не виправдане збільшення посівних площ в інтегрованих структурах під культурами короткострокової кон'юнктури. Великою проблемою є низька якість сільськогосподарської продукції, особливо зерна і молока. Основними товаровиробниками є господарства населення (54 %). Якщо в 1990

році сільськогосподарськими підприємствами було вироблено 69,4 % валової продукції сільського господарства, у тому числі продукції рослинництва – 75 %, тваринництва – 64,8 %, то в 2008 році – відповідно 46,0; 49,5 і 40,3 %.

Таблиця 1

Виробництво сільськогосподарської продукції в Україні
(усі категорії господарств)

Показники	Роки			2008 р. у % до	
	1990	2000	2008	1990 р.	2000 р.
Валова продукція млн.грн. – всього	145874,9	77889,4	103977,9	71,3	133,5
у т.ч. рослинництва	66559,7	43573,0	64899,1	97,5	148,9
тваринництва	79315,2	34316,4	39078,8	49,3	113,9
Виробництво, тис.т:					
зерно					
соняшник	51009,0	24459,0	53290,1	104,5	в 2,2 р.
цукрові буряки	2570,8	3457,4	6526,2	в 2,5 р.	в 1,9 р.
овочі	44264,5	13198,8	13437,7	30,4	101,8
молоко	6666,4	5821,3	7965,1	119,5	136,8
м'ясо (у забійній вазі):	24508,3	12657,9	11761,3	48,0	92,9
ВРХ					
свині	1985,4	754,3	479,7	24,2	63,6
птиця	1576,3	675,9	589,9	37,4	87,3
вовна, т	708,4	193,2	794,0	112,1	в 4,1 р.
яйця, млрд.шт.	29804	3400	3755	12,6	110,4
	16286,7	8808,6	14956,5	91,8	169,8

Починаючи з 2000 року обсяги виробництва сільськогосподарської продукції поступово зростають, але досягти рівня 1990 року так і не вдалося (рис.). Аналіз стану сільськогосподарського виробництва країни свідчить, що аграрна сфера повільно виходить із кризи. Продуктивність праці у сільському господарстві порівняно з 2005 роком збільшилася на 78,1 % і становить 60,1 тис.грн. на одного зайнятого в сільськогосподарському виробництві. Від реалізації сільськогосподарської продукції в 2008 році було одержано сільськогосподарськими підприємствами найбільшу масу прибутку - 5462,1 млн.грн., що на одне господарство становить лише 92,5 тис.грн.; 29 % підприємств отримали збитки. Рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції досяг 13,4 %, у тому числі продукції рослинництва – 19,6 %, тваринництва – 0,1 %, а рівень рентабельності всієї діяльності – 7,3 %. Не зважаючи на це рентабельність, яка склалася, створює умови тільки для обслуговування виробництва, а не сталого відтворення. Важливу роль у формуванні дохідності та ефективності аграрного сектору має його державна підтримка. У зв'язку з входженням України в СОТ бюджетне фінансування галузі буде скорочуватися, що погіршить фінансове положення сільськогосподарських товаровиробників.

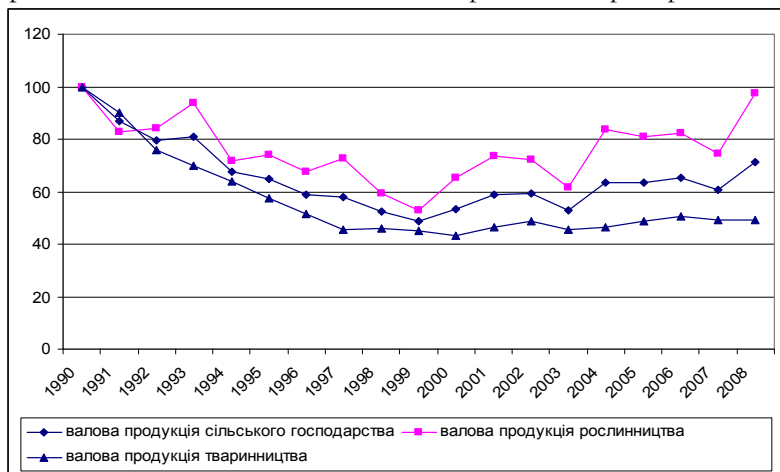

Рис. Індеси валової продукції сільського господарства (усі категорії господарств України)

На забезпечення прибутковості сільськогосподарських товаровиробників впливає багато складових зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. Особливе місце належить

внутрішнім чинникам, які залежать від самих суб'єктів господарювання, їх працівників, від уміння раціонально й ефективно використовувати наявні ресурси виробництва та економно їх витратити (табл. 2).

Таблиця 2

Фактори формування виробничих витрат

Фактор	Сутність і значення
Розмір підприємства	Площа сільськогосподарських угідь, посівна площа; чисельність поголів'я; валовий дохід; вартість основних засобів; середньорічна кількість працівників
Виробничі показники діяльності	Урожайність сільськогосподарських культур; продуктивність тварин; обсяги виробництва продукції рослинництва і тваринництва
Структура і поєднання галузей підприємства	Питома вага площі землі під основними товарними культурами; питома вага виробничих трудозатрат, яка припадає на основні галузі рослинництва і тваринництва; питома вага вартості валової продукції (валового доходу), яка припадає на основні галузі рослинництва і тваринництва; поєднання великого, середнього та дрібного виробництва
Спеціалізація	Обсяг і структура товарної продукції; номенклатура виготовленої продукції; трудомісткість, матеріаломісткість, енергомісткість продукції
Ціни на вхідні ресурси	Збільшення витрат внаслідок підвищення цін на матеріально-технічні ресурси, обмеження їх оптимального використання в умовах недостатнього фінансування
	Кількість і якість одержаної продукції; рівень витрат, окупність ресурсів
	Дотримання технологій; впровадження інновацій; підвищення винагороди та питомої ваги заробітної плати
	Оптимізація внутрішньогосподарських підрозділів за розмірами, концентрацією виробництва і розміщенням

Якість виробництва	Рівень заробітної плати, система стимулювання і преміювання
Трудові ресурси, підготовка кадрів, підвищення кваліфікації та перекваліфікація	Тривалий виробничий цикл, сезонність виробництва, низька господарська маневреність, непрогнозованість умов роботи, вразливість до змін природно-кліматичних умов; товарний вигляд продукції, короткий період її зберігання; спеціальні умови продажу та ін.
Організація виробництва	Прямі фінансові збитки; додаткове виділення коштів на відновлення, ремонт тощо
Організація праці та її оплати	Зниження можливостей дотримуватися технологій, впроваджувати інновації; порушення збалансованого забезпечення основними і оборотними фондами
Виробничі ризики	Застосування новітніх технологій та інновацій
Стихійні лиха, техногенні загрози	Реагування на зміну ринкової ситуації
Зростання неплатежів і дебіторської заборгованості	
Доступ до кредитів і додаткових ресурсів	
Інформаційно-консультаційні послуги	

Економічна ефективність виробництва, як відомо, вимірюється витратами, розміром прибутку та доданої вартості, рівнем рентабельності, окупності авансованого капіталу, доходів працівників. У зв'язку з цим кожне підприємство повинно використовувати систему обґрунтованих показників, яка дозволить повно та об'єктивно розкрити його стан, правдиво показати потенціал

конкурентоспроможності, який здатний забезпечити стійке становище на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств визначають два головних фактори – це собівартість виробництва та ціни реалізації, що значною мірою забезпечуються якістю сільськогосподарської продукції. Ціна на сільськогосподарську продукцію має відшкодовувати затрати на її виробництво і забезпечувати прибуток, розмір якого має відповідати потребі сільськогосподарського товаровиробника для розширеного відтворення виробництва і певних нагромаджень. За період переходу до ринку склався восьмикратний диспаритет цін не в користь сільськогосподарської продукції проти цін на матеріально-технічні ресурси, які використовуються в аграрній сфері. У результаті сільське господарство недоодержало 1,2 трлн. грн., що призвело до втрати галуззю купівельної спроможності, занепаду матеріально-технічної бази галузі [14, с.7].

Принципове значення для вітчизняного товаровиробника має попит і пропозиція на конкурентному ринку. Це необхідно, перш за все, для встановлення взамовигідної ціни на продукцію, яка визначається в кінцевому підсумку, якщо попит і пропозиція є зрівноваженими. В наш час виробництво продукції у більшості агроформувань орієнтоване на короткострокову кон'юнктуру, яка забезпечує відносно стабільні доходи. За деякими видами продукції – зерно озимої пшениці, соняшник, ріпак – спостерігається поки збіг попиту і пропозиції, що визначає економічну поведінку товаровиробника. В подальшому з підвищенням пропозиції та зниженням попиту і, як наслідок, економічної результативності підприємствам прийдеться оперативно переходити на нові напрямки [2, с.25]. Тому у формуванні конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції провідна роль належить витратам виробництва. Як зазначає О.Г. Шпикуляк, конкурентоспроможність за ціною за даних умов стає головним фактором забезпечення дохідності аграрного виробництва. У такій ситуації виробник через механізм витрат формує доходи самостійно, а значить повинен направляти зусилля на оптимізацію техніко-технологічних і організаційно-економічних параметрів виробництва [3, с.88].

Дані про виробничі витрати накопичуються в системі бухгалтерського обліку. Витрати виступають головним об'єктом обліку як у фінансовому обліку, так і управлінському. Щоб своєчасно задіяти внутрішньогосподарські резерви формування дохідності сільськогосподарського виробництва, необхідно постійно

здійснювати глибокий аналіз витрат, який проводити стає дедалі проблематичніше. Справа в тому, що реальні дані про величину виробничих витрат ґрунтуються на суб'єктивних оцінках бухгалтерів і не завжди відповідають дійсним витратам. Як свідчить аналіз, методика та організація бухгалтерського обліку на кожному підприємстві розробляється не в повному обсязі в обліковій політиці, яка повинна сприяти економічному зростанню господарств. Облікова політика має стати необхідним складовим елементом управління, її роль нині підвищується до визначальної в організації всієї системи обліку в сучасних агроформуваннях. Ступінь свободи підприємства у формуванні облікової політики обмежується державною регламентацією бухгалтерського обліку. При цьому припустимі альтернативні варіанти. Якщо держава не встановлює спосіб ведення обліку з конкретного питання, то при виробленні облікової політики підприємство може самостійно розробляти відповідні положення. Складові облікової політики затверджуються у наказі про облікову політику підприємства, в якому мають бути відображені всі способи і процедури, що використовуватиме підприємство для правильного й повного відображення господарських операцій, фінансового стану, достовірного визначення результатів діяльності господарства та забезпечення об'єктивності показників обліку для складання фінансової, податкової, статистичної, соціальної та внутрішньогосподарської звітності. Як свідчить практика, наказ про облікову політику не став тим внутрішньогосподарським нормативним актом для кожного підприємства, який визначає побудову всієї системи бухгалтерського обліку та допомагає законним способом управляти витратами, прибутком і структурою балансу.

Пріоритетна увага до податкового обліку, відповідальність за порушення його вимог призводить до формалізації та зниження рівня бухгалтерського (фінансового) обліку. Тому більшість підприємств застосовують П(С)БО формально. Поряд з жорстким дотриманням порядку ведення податкового обліку є випадки використання його для необґрунтованих дій, які порушують законодавство. Виконуючи завдання по зборі податків, податкові інспектори не приймають декларації з реальними показниками, вимагаючи від платників податків неіснуючих сум податків [13]. Тим самим підривається функціональна спрямованість податкового обліку.

Негативно впливають на організацію ефективного обліку, в тому числі витрат і моніторингу витратоутворюючих факторів недостатнє розуміння нової ідеології обліку, відсутність

висококваліфікованих спеціалістів, відірваність податкового обліку від бухгалтерського, тінізація економіки та ін.

Облік витрат, їх планування та аналіз, управління ними є прерогативою управлінського обліку. Відповідних рекомендацій, окремого стандарту з управлінського обліку не розроблено. Тому його організація знаходиться на стадії становлення. Необхідно створити таку систему бухгалтерського обліку, яка забезпечувала б потреби в інформації різнопланових користувачів.

Національні П(С)БО дозволяють бухгалтерам підприємств самостійно вибирати і змінювати методи обліку, строки корисного використання активів, а також бухгалтерські оцінки. Використовуючи такі облікові «інструменти», в основі яких лежить суб'єктивна думка управлінців, підприємство може управляти витратами, прибутком та структурою балансу. Наведемо декілька прикладів. Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» відпуск виробничих запасів у виробництво може здійснюватися за такими методами: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних витрат; ціни продажу [4]. Застосування різних методів оцінки вибуття виробничих запасів має різний вплив на витрати і чистий прибуток. При використанні методу середньозваженої собівартості чистий прибуток набуває середнього значення; в умовах зростання цін собівартість придбаних запасів на кінець звітнього періоду зазвичай є нижчою за ринкову вартість. При використанні ФІФО вартість кінцевих залишків запасів наближена до їхньої поточної ринкової вартості, а собівартість виробленої та реалізованої продукції знижується, що призводить до максимального значення чистого прибутку.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація основних засобів може нараховуватися за нормами і в порядку, передбаченому податковим законодавством, або за такими методами: прямолінійним; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивним і виробничим [5]. Суть прямолінійного методу нарахування амортизації основних засобів полягає у рівномірному розподілі економічних вигод від їх використання. Прискорені методи (зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний) передбачають перенесення основної суми вартості об'єктів у перші роки їх використання (експлуатації). Величина амортизаційних відрахувань основних засобів при виробничому методі, яка буде віднесена у витрати на виробництво продукції, залежить від інтенсивності їх використання. Для кожного

підприємства ще дуже важливо правильно встановити термін корисного використання об'єкта основних засобів, оскільки від цього залежить розмір щорічних та щомісячних сум амортизації. При визначенні підприємством строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів слід враховувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством, з урахуванням його потужності або продуктивності;
- передбачуваний фізичний і моральний знос;
- правові або інші обмеження стосовно термінів використання об'єкта та ін.

На розрахунок суми амортизаційних відрахувань основних засобів впливає визначення вартості, яка амортизується, що представляє собою різницю між первісною або переоціненою вартістю об'єкта та його ліквідаційною вартістю. Ліквідаційною вартістю основних засобів є сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) об'єктів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахування витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією). Тому встановлення розміру ліквідаційної вартості об'єкта (як правило у відсотках до первісної вартості) буде прямо відображатися на сумі амортизаційних відрахувань, а отже на витратах.

З набуттям чинності з 1 січня 2007 року П(С)БО 30 «Біологічні активи» відпала необхідність у сільськогосподарських підприємств у розрахунку фактичної собівартості одиниці продукції, оскільки сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи при їх первісному визнанні повинні оцінюватися за справедливою (ринковою) вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу [6]. Однак досвід розвинутих країн світу вказує на те, що питання вимірювання витрат та визначення собівартості можуть бути віднесеними до невідкладних на вищому урядовому рівні [7, с.98]. Визначення собівартості одиниці продукції створює основу для розробки державної політики в галузі контролю над цінами і торгівлею, субсидування та оподаткування. Особливо це актуально для України в умовах вступу до світових організацій. Розмір дотацій в аграрній сфері буде залежати від досконалості методики визначення витрат виробництва у сільському господарстві та калькулювання собівартості одиниці продукції, розрахунку цін, рентабельності як основних інструментів аналізу та прийняття рішень на державному і міждержавному рівнях. Показник собівартості може бути успішно використаний і всередині підприємства для поліпшення управління виробництвом, оцінки економічної ефективності основних і

оборотних активів, вибору оптимальних варіантів технологій виробництва, вдосконалення міжгосподарських і міжгалузевих зв'язків. Собівартість як комплексний показник має максимально синтезувати та у вартісній формі відображати технологічні й організаційно-економічні умови виробництва відповідно до інтенсивного рівня розвитку підприємства. Як показує аналіз, помилки та неточності при визначенні собівартості продукції виступають чинниками, які негативно впливають на прийняття управлінських рішень.

Відповідно до діючих нормативних актів в бухгалтерському обліку визначається так звана «обмежена» собівартість продукції, яка ще не сприйнята нашими управліннями. До собівартості не включаються адміністративні витрати, фінансові та витрати, пов'язані зі збутом продукції. Вони списуються прямо на фінансові результати. Повна собівартість реалізованої продукції взагалі не відображається на бухгалтерських рахунках. Однак при заповненні статистичної форми № 50-сг сільськогосподарські підприємства відносять до повної собівартості продукції суму адміністративних витрат, витрат на збут, фінансових витрат по лізингу та відсотках за користування кредитами. Такі розбіжності стають причиною непорозумінь, складнощів, умовностей в обчисленні собівартості одиниці продукції та неможливості використання цього показника в управлінні.

Як свідчать дані, рівень виробничої собівартості одиниці продукції в сільськогосподарських підприємствах суттєво коливається. Наприклад, в сільськогосподарських підприємствах (з урахуванням фермерських господарств) Харківської області собівартість виробленої продукції в 2008 році становить: 1 ц зерна пшениці озимої від 13,48 грн. до 141,06 грн. при середній 44,68 грн.; 1 ц насіння соняшника від 22,45 грн. до 939,55 грн. при середній 129,10 грн.; 1 ц цукрових буряків (фабричних) від 7,98 грн. до 47,73 грн. при середній 17,14 грн.; 1 ц молока від 74,79 грн. до 500,16 грн. при середній 142,62 грн. і т.д. Тобто мінімальні та максимальні значення показників різняться в десятки разів. Робити висновки на такій інформації, часто є недоцільним.

Н.М. Ткаченко і О.О. Ткаченко стверджують, що для подолання кризових явищ в сільському господарстві потрібен детальний аналіз собівартості виробництва, але ці реальні дані приховуються виробниками, тому лише можна здогадуватися про дійсні витрати на виробництво. Автори вважають, що собівартість продукції не повинна бути засекреченою як для науковців, так і для держави. За існуючих умов неможливо встановити достоменно структуру собівартості,

економічну ефективність виробництва та держава ніколи не знатиме фактичного реального стану своєї економіки [8, с.47].

На розмір витрат на виробництво і собівартості одиниці продукції визначальний вплив мають належна організація та ведення первинного, синтетичного та аналітичного обліку витрат, методи обліку витрат і калькулювання, обґрунтований розподіл непрямих витрат та ін. На жаль, способи обчислення собівартості продукції поєднуються з методами обліку витрат, чітко не виокремлюються. Проте, використовуючи різні способи, можна отримати неоднакову величину собівартості певного виду продукції, хоча загальна сума витрат при цьому залишається незмінною. Тому вибір конкретних методів калькулювання залежить від потреб отримання необхідної інформації для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних рішень. Методи обліку витрат повинні сприяти відображенню самого процесу формування їх в конкретних умовах виробництва. Відокремлення об'єктів обліку витрат та калькулювання, вибір методів обліку витрат і калькулювання, калькуляційних одиниць згідно з чинним законодавством є компетенцією самих підприємств, що потребує допомоги з цих питань з боку державних, галузевих органів та наукових установ. Собівартість об'єктів калькулювання може визначатися залежно від особливостей організації діяльності підприємства, а також методів калькулювання з урахуванням різних систем виробничого обліку [9]. Враховуючи структуру управління і технологію виробництва, підприємство має обрати для себе найбільш прийнятний спосіб обліку фактичної собівартості. Така інформація стане об'єктивною основою для визначення рентабельності, окупності авансованого у виробництво капіталу, ціноутворення, прийняття управлінських рішень.

Отже собівартість, яка не включає в себе усіх витрат, необхідних для виробництва продукції, недосконалість існуючих методів обліку витрат, відсутність єдиної методології калькулювання не сприяють об'єктивному відображенню реальної ситуації в господарюванні. Слід розробити конкретні правила ведення обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції. Весь процес калькуляції собівартості повинен ґрунтуватися не тільки на суб'єктивних оцінках, а й на здоровому глузді. Облік витрат має бути зосереджений не на кінцевому продукті виробництва, а безпосередньо на виробничому процесі.

О.Г. Шпикуляк вважає, що більшість сільськогосподарських підприємств не здійснюють управління витратами, не ведуть моніторингу поточних витрат за операціями, тому приймаються

рішення, які негативно позначаються на кінцевому рівні собівартості [3, с.90].

Висновки. Основним джерелом одержання доходів сільськогосподарськими підприємствами є виробництво, а виробничі витрати забезпечують цінову конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Розробляючи елементи облікової політики та облікову стратегію, кожне підприємство повинно враховувати їх вплив на суму визнаних витрат і доходів, фінансові результати та оподатковуваний прибуток, що вимагає відповідного професійного рівня бухгалтерів та інших управлінців.

Спостерігається погіршення якості ведення бухгалтерського обліку та його впливу на прийняття ефективних рішень та залучення кредитів. Існуюча методика обліку витрат та оцінки продукції не сприяє відображенню фактичного стану підприємств. Не маючи об'єктивних даних, не можна приймати ефективні технологічні та управлінські рішення на всіх рівнях. Необхідно уніфікувати вимірювання витрат та визначення собівартості з метою їх порівнянності та здійснення державної політики в аграрній сфері, а для управлінського обліку слід керуватися підходом «різні види собівартості для різних цілей».

Література

1. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період: Матер. Десятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 10-11 квітня 2008 року. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2008. – 100с.

2. Амбросов В.Я., Маренич Т.Г. Оцінка конкурентоспроможності агроформувань // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування». – Х.: ХНАУ, 2009. - №10. – С.23-28.

3. Шпикуляк О.Г. Інститут витрат у формуванні дохідності та конкурентоспроможності аграрного виробництва / Теоретичні надбання академіка І.І. Лукінова та їх значення у розвитку аграрного виробництва (Лукіновські читання: Зб.виступів 10 жовтня 2008 р.) / Відп. за вип. Г.М. Підлісецький. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. – 140с. (с.79-91).

4. П(С)БО 9 «Запаси». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999р. №246.

5. П(С)БО 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. №92.

6. П(С)БО 30 «Біологічні активи». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005р. №790.

7. Охріменко І.В. Методологічні основи формування витрат та собівартості сільськогосподарської продукції / Теоретичні надбання академіка І.І. Лукінова та їх значення у розвитку аграрного виробництва (Лукіновські читання: Зб.виступів 10 жовтня 2008 р.) / Відп. за вип. Г.М. Підлісецький. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. – 140с. (с.98-106).

8. Ткаченко Н.М., Ткаченко О.О. Шляхи подолання кризових явищ у цукровій промисловості // Економіка АПК. – 2009. - №8. – С.46-49.

9. Маренич Т.Г. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - №12. – С.19-25.

10. Месель-Веселяк В.Я. Фінансування виробництва в сільськогосподарських формуваннях / Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку: Матер. Дев'ятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, 26-27 квітня 2007 року, м.Київ. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2007. – С.30-39.

11. Шпичак О.М. Реальна оцінка економічного стану АПК України як необхідна передумова виходу його з кризи / Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку: Матер. Дев'ятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, 26-27 квітня 2007 року, м.Київ. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2007. – С.39-47.

12. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві (теорія, методологія, практика) Т.1. Теорія ціноутворення та технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур / За ред. П.Т. Саблука, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця, В.Я. Месель-Веселяка. – К., 2008. – 698с.

13. Налоговая отчетность: блеф по-українски // Бухгалтерия. – 2009. - №43. – С.7-10.

14. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві (теорія, методологія, практика). Т.2. Нормативна собівартість та ціни на сільськогосподарську продукцію / За ред. П.Т. Саблука, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця, В.Я. Месель-Веселяка. – К., 2008. – 650с.